SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
HPO/ Hn Ismo Tuominen

26.11.2017

Lakivaliokunta

VASTINEEN TÄYDENNYS ASIASSA HE 100/2017 vp

Alkoholilakiehdotuksen 87 §:n 1 momentti koskee poliisin tarkastusvaltuutta, joka liittyy alkoholijuomien hallussapitoon alle 18-vuotiaana. Jos alle 18-vuotiasta epäillään todennäköisin syin tällaisesta rikkomuksesta, poliisi voisi laittomasti hallussa pidetyn alkoholijuoman etsimiseksi tarkastaa tällaisen henkilön mukana olevat tavarat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, jos se voi tapahtua puuttumatta loukkaavalla tavalla epäillyn henkilökohtaiseen koskemattomuuteen.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 48/2017 vp) pidetään poliisin puuttumista rikkomuksesta epäilyn henkilökohtaiseen koskemattomuuteen erityisesti lapsen näkökulmasta verraten järeänä toimenpiteenä - etenkin, jos pakkokeinoon turvaudutaan julkisella paikalla. Valiokunta on pitänyt jo aiemmin sääntelyn tavoitteiden ja oikeasuhtaisuuden kannalta selvästi asianmukaisempana rajata tarkastusvaltuus koskemaan vain rikkomuksesta epäillyn lapsen mukana olevia tavaroita, kuten laukkuja ja kasseja.

Lasten suojeluun varhain aloitettavalta alkoholinkäytöltä on erittäin perusteltuja syitä (ks. HE 100/2017 vp. s 19, säätämisjärjestysperustelut s. 127). Vastuu kuuluu sekä vanhemmille ja lähiyhteisöille että julkisen vallan eri toimijoille. Yksi osa tätä vastuuta on, että alkoholijuomien hallussapito on alaikäisiltä laissa kielletty. Perusoikeusjärjestelmän kannalta alkoholijuoman hallussapitämisen kiellon perusteena on myös lapsen turvallisuuden vaarantuminen yksittäisistäkin käyttökerroista - jopa alkoholin vaikutuksiin tottumattoman lapsen ensimmäisestä humalasta. Mainittu tarkastusvaltuus on kymmenisen vuotta sitten säädetty käytännön tarpeesta: Erityisesti väkevän alkoholijuoman hallussapito ei edellytä mitään mukana olevia laukkuja tai kasseja, vaan ainoastaan taskuja.

Alkoholijuomien hallussapidon kieltoa koskeva säännös ja tarkastusvaltuussäännös muodostavat siis asiallisesti kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on lasten suojeleminen alkoholinkäytön aiheuttamilta haitoilta - myös konkreettisilta myrkytys- ja humalahaitoilta.

Oikeasuhtaisuuden kannalta esitetty 87 §:n 1 momentin tarkastussäännös edellyttää todennäköisiä syitä sille, että alle 18-vuotias pitää hallussaan alkoholijuomia. Säännös edellyttää siten aina konkreettista tosiseikkaa epäilyn perusteeksi. Tarkastus voisi lisäksi kohdistua vain kyseisen juoman etsimiseen ja silloinkin ainoastaan henkilön hallussa pitämiin tavaroihin ja päällisin puolin hänen vaatteisiinsa. Lisäedellytyksenä on lisäksi, että tarkastus voi tapahtua puuttumatta loukkaavalla tavalla henkilön henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Näin rajattuna ehdotusta voidaan kokonaisuutena pitää perusteltuna perusoikeusjärjestelmän kannalta.

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi
Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709
e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi